

Staříčké přírodovědecké muzeum v Lille

Francouzské město Lille má jen asi šesti- nu obyvatel ve srovnání s Prahou, ale přesto je v něm už od r. 1819 přírodovědecké muzeum nazvané Musée d'Histoire Naturelle de Lille. Zaujímá několik sálů ve staré budově v Rue de Bruxelles 19, nedaleko slavnějšího bratříčka, muzea krásných umění. Je samozřejmě zaměřeno zejména na přírodu místní oblasti, Nord-Pas-de-Calais.

V pravé části hlavní haly jsou umístěny vzorky geologické. Vystavené minerály a horniny mají vztah zejména k hornictví. Pěkné jsou fosilie rostlin: tato sbírka údajně patří k nejkrásnějším v Evropě. Do levé části haly patří i zoologické exponáty. Vycpané savce ve starých vitrínách a modely dalších zvířat v životní velikosti (žralok, dávní ještěři) doplňují živí tvorové (švábi, pavouci aj.) v malých akváriích a teráriích. Kamenným nebo litinovým schodištěm se dostaneme na galerii, kde jsou vystaveny další místní minerály (včetně drahokamů a polodrahokamů), fosilie a horniny z Francie pod heslem 500 milionů let mezi Paříží, Londýnem a Namurem. A jsou tu i ryby, plazi a exotičtí ptáci (velká sbírka pestrobarevných papoušků a kolibríků), kostry slona indického, orangutana a sirény nebo schéma vývoje člověka. Uspořádání ve vitrínách je ono

známé „pták vedle ptáka, zvíře v lihu vedle zvířete v lihu“ i pojetí moderní (Kdo co žere?, boj o místo a potravu). Najdeme tu i tři egyptské mumie, sbírku mušlí a bustu jednoho ze zakladatelů muzea, botanika jménem J. B. Lestiboudois. Ze stropu visí rozměrné kostry mrože, svinuchy obecné, vorvaňovce anarnaka a dalších ploutvonožců a kytovců.

Sousední místnost obsahuje sbírku evropského ptactva, tentokrát uspořádanou podle typu sídlišť. Údajně jsou zastoupeny všechny druhy ptáků, které v této oblasti žily nebo sem migrovaly okolo r. 1850. V posledním sále věnovaném exotickým savcům si divák může srovnat výsledky práce taxidermistů z 19. století a dneška. Pozornost je zaměřena také na produkty, kvůli nimž byli tiito savci loveni. I do tohoto muzea ovšem dorazilo 21. století — jsou tu videoprojekce, audioprogramy, preparáty pod binokulárními mikroskopy, skládací mapa světa atd.

Stálá sbírka nepochybně slouží učitelům k ukazování toho, co chybí ve školních kabinetech. Proto se vstupné platí jen v neděli. Muzeum pořádá v přílehlých prostorách nevelké, ale zajímavé výstavy (vstupné 3 eura, studenti a žáci 1,50 eura), většinou z tematických oblastí dalších muzeí — průmyslu a obchodu a etnografie. Protože je Lille zařazeno mezi evropská města kultury r. 2004, jsou témata dvou letošních výstav přitažlivá i pro širokou veřejnost. Viděl jsem sbírku, kterou mezi lety 1883–1895 pořídil francouzský konzul v Číně, pan Ernest Frandon. Trojrozměrné exponáty doplnilo 129 snímků, které v Číně vyfotografoval v r. 1895 celník jménem Mencarini. Sběrka i fotografie se týkají

předmětů denní potřeby, rukodělné i průmyslové výroby, zemědělství, čajových plantáží i příslušníků různých sociálních skupin. Vystaveny jsou tradiční součásky oblečení a šperky, klece na ptáky, vodní i opiové dýmky, dětské hračky, hudební nástroje, sošky, svícný, lampiony, tuš a štetce na psaní, divadelní masky, kvašové obrázky představující výrobu hedvábí apod. Mnohé z těchto předmětů už z dnešní Číny vymizely. Na výstavě mne zaujaly skupiny školáků s učiteli, kteří na rozdíl od většiny těch českých neřikali „Děti, pospěšte si a na nic nesahejte!“, ale trpělivě odpovídali na všechny možné i nemožné dětské otázky. Zájem žáčků nepochybně podpořila i sada šesti fotografií, na nichž je barevně zdůrazněn některý detail související s otázkou umístěnou na zadní straně kartičky. Děti měly podle vystavených exponátů doplnit jméno a zaměštnání sběratele, určit uspořádání místnosti v tehdejší čínské domě, najít čínské znaky pro číslice 1, 8 a 10, určit materiály pro výrobu jehlic do vlasů, zjistit jméno rybařického ptáka a nalézt nástroje tehdejších řemeslníků. Kartičky si děti ponechají jako připomínku návštěvné výstavy. U nás se zatím tento způsob vzbuzování zájmu dětí o výstavu, přírodiny a umělecké předměty moc nedaří. Aktivita tohoto regionálního muzea by proto mohla být pro některé naše muzejníky dobrým příkladem.

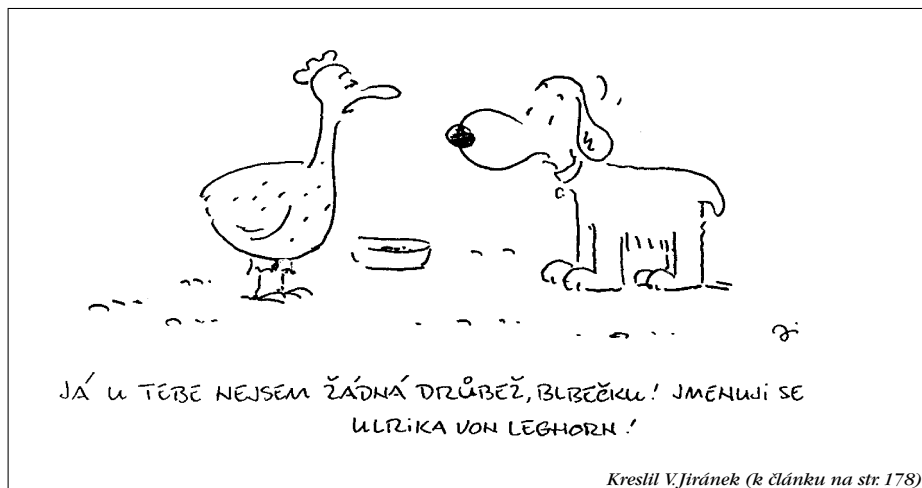
Zajímavá bude zřejmě i následující výstava (od 4. 9. do 25. 11. 2004) fotografií, jež v Číně pořídil r. 1860, tedy v době končící opiové války, účastník anglo-francouzské vojenské expedice Ital Felice Beato (1825–1903), vlastně jeden z prvních válečných fotografů.

Zdeněk Šesták

OPRAVA z čísla 3/2004

Netopýr tmavý (*Myotis nigricans*) nežije v Evropě

V Živě 2004, 3: 137 vyšel zajímavý článek J. Hodače o Osecké naučné stezce. Je v něm zmínka o taxocenóze netopýrů přezimujících v systému opuštěných štol v horní části této stezky. Z 15 druhů jmenuje autor s odvoláním na práce Bárty (1964–1974) čtyři druhy, mezi nimi i netopýra tmavého (*M. nigricans*). Podle světového přehledu současného stavu, rozšíření, ohrožení a ochrany netopýrů (Hutson et al. 2001) se však *M. nigricans* vyskytuje ve Střední Americe, v Karibské oblasti a v Jižní Americe. Nikdy nebyl nalezen v Evropě. Chyba vznikla pravděpodobně záměnou za druh *Vespertilio murinus*, který byl skutečně v oblasti Krušných hor zjištěn. V *murinus* byl tvůrci tzv. Opavského systému, jehož výsledky byly publikovány v knize Soustava a jména živočichů (Kratochvíl a Bartoš 1954), nazván česky netopýr tmavý. Tento název však neodpovídá zbarvení uvedeného netopýra, proto byl v pozdějším názvosloví savců nahrazen starším názvem netopýr pestrý (Hanák a Heráň 1975) a pod tímto jménem je druh uveden i v posledním a nejúplnějším českém přehledu savců světa (Anděra 1999). V *murinus* je asi nejhezčí z našich netopýrů, protože má stříbřitou srst na hřbetě, kolem uší je narezavělý, má bílé hrdlo a šedobílé břicho (Dungel a Gaisler 2002). Tato barevnost se

odráží i v jiných národních názvech tohoto druhu, např. anglicky se jmenuje parti-colored bat, německy Zweifarbfledermaus. Ve zmíněném článku o Osecké naučné stezce byl pravděpodobně dohledán vědecký ekvivalent jména netopýr tmavý ve zmíněném názvosloví Anděry (1999), kde je toto jméno použito pro americký druh *Myotis nigricans*. V případě *M. nigricans* je název obsahově vhodný. O tom, že vědecké názvy netopýrů byly přejímány od Anděry a nikoli z původních prací Bárty, svědčí i dva další druhyové názvy, *Myotis brandtii* a *Eptesicus nilssonii*. V obou případech se přídatná jména dočasně (a nesprávně) psala s jedním *i*, tedy *brandtii* a *nilssonii* (srv. např. Bárta

1977). Vysvětlení, proč a jak dlouho se psaly podobné druhyové názvy v rozporu s názvoslovnými pravidly, by přesáhlo poslání článku, jímž je pouze prevence šíření omylu ve faunistice našich savců.

Jiří Gaisler

K chybě došlo i v článku M. Chumchalové (Živa 2004, 3), kde na str. 143 neodpovídá popisek uvedenému obrázku. Na obr. vpravo nejde samozřejmě o martináče, ale o imaga jasoně červenoookého (*Parnassius apollo*). Při výměně obrázků jsme nezaměnili zároveň i popisek. Za chyby se čtenářům i autorům omlouváme.

Redakce